

HAFTALIK GELİŞMELER (3-9 MAYIS 2025)

TÜRKİYE

- Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi Nisan'da bir önceki aya göre %2,76, bir önceki yılın aynı ayına göre %22,50 ve 12 aylık ortalamalara göre %32,65 arttı. İmalat sanayisinde aylık artış %2,85, makine ve ekipmanlarda %4,06 olarak kaydedildi. Tüketici fiyat endeksi ise yıllık %37,86 arttı, aylık %3 arttı.
- İstanbul Sanayi Odası (İSO), Türkiye imalat sanayi ihracat iklimi endeksinin Nisan'da 0,7 puan azalışla 50,8 düzeyine gerilediğini açıkladı. Endeks böylece 50 eşik değerinin üzerinde kalarak ihracat koşullarında iyimserliğin devam ettiğine ancak bu iyimserliğin azalmakta olduğuna işaret etti. Konuyla ilgili İSO tarafından yayımlanan açıklamada şu ifadeler yer verildi: "Türk imalatçıların en büyük ihracat pazarı olan Almanya'da üretim Nisan'da yeniden düşüş gösterirken, ikinci en büyük ihracat pazarı ABD'de ise üretim genişlemeye devam etti. Birleşik Krallık'ta ekonomik aktivite yaklaşık bir buçuk yıldır ilk kez azaldı. İspanya ve Hollanda'da büyüme yavaşlarken, İtalya'da ekonomik aktivite üst üste üçüncü kez aylık bazda arttı. Orta Doğu'da, PMI verileri açıklanan ülkeler içerisinde en hızlı büyüme Suudi Arabistan'da gerçekleşti."
- Firmaların Yurt Dışı Kaynaklı Dövizlerinin Türk Lirasına Dönüşümünün Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ ile 31 Temmuz 2025'e kadar geçerli olmak üzere döviz dönüşüm desteği %2'den %3'e çıkarıldı.

İhracat genelgesinde yapılan düzenleme ile 31 Temmuz 2025'e kadar ihracat bedellerinin satış zorunluluğu %25'ten %35'e çıkarıldı.

Ek olarak, TCMB'nin Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği ile tüzel kişi mevduatlara yönelik Türk lirası payı hedefi yeniden devreye alındı. Yabancı para mevduatları için zorunlu karşılık oranları tüm vadelerde 200 baz puan artırıldı.

Yurt içi yerleşiklerle yapılan, bir yıla kadar vadeye sahip yabancı para cinsinden repo işlemlerinde zorunlu karşılık oranlarıysa tüm vadelerde 400 baz puan artırıldı.

Bankacılık sisteminde Türk lirası payının artırılması hedefiyle de tüzel kişilere ait TL mevduat payı %60'ın altında olan bankalara yeni bir yükümlülük getirildi. Bu bankaların her ay bu payı %0,3 artırması bekleniyor.

- Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını 350 baz puan artırarak %46'ya yükseltti.

- **Çinli otomobil markası BYD'nin Türkiye'de yatırım kararı almasından sonra, Asya'dan bir başka firma da motosikletlerini Türkiye'de üretmeye hazırlanıyor.** Tayvanlı motosiklet üreticisi Kymco, İzmir'de üretime başlayacak. Kymco'nun Türkiye temsilcisi Doğan Trend Grubu tarafından hayata geçirilen tesisin yıllık kapasitesi 20 bin adet olarak açıklandı.
- İngiltere Ticaret Bakanı Jonathan Reynolds, Ticaret Bakanı Ömer Bolat ile görüşmesinin ardından yaptığı açıklamasında, iki ülke arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasının güncellenmesine yönelik müzakerelerin ilk turunun Temmuz sonuna kadar gerçekleştirilmesi yönündeki niyetlerini teyit ettiklerini vurguladı. Konuyla ilgili Bakanlık tarafından yapılan açıklamada şu ifadeler yer verildi: "**Görüşme sonunda bakanlar, 2020 tarihli İngiltere-Türkiye STA'sında yapılan bir değişiklikle, Teknik Ticaret Engelleri başlığının güncellenmiş faslını imzaladı. Bu bölüm, İngiltere ile Avrupa Birliği arasındaki Ticaret ve İş birliği Anlaşması'nda yer alan düzenlemelere yakın şekilde uyum sağlayarak maliyetleri azaltmayı ve şirketler için ticareti kolaylaştırmayı hedefliyor.**"
- **112 yıllık tarihiyle ilk özel sermayeli milli banka olma özelliğini taşıyan Türk Ticaret Bankası yenilenen yapısı ile yeniden faaliyete geçti.** Türk Ticaret Bankası Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Yusuf Balcı, Türk Ticaret Bankası'nın bir bankanın hizmet verebilmesi için gerekli olan insan kaynağı, ileri teknoloji altyapısı (veri merkezi), ana bankacılık sistemi, entegrasyon, ürün, politika, prosedürleri ve gerekli süreçleri rekor denilebilecek bir sürede, dokuz ayda tamamladığını ifade etti.
- Ticaret Bakanı Ömer Bolat, **Eximbank'ın, yeşil dönüşüm hedefi çerçevesinde ihracatçılarımızın Avrupa Birliği Sınırda Karbon Düzenlemesi Mekanizması'na adaptasyonu için Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası garantisi ile 1 milyar euro tutarında 10 yıl vadeli kaynak sağlayacağını** açıkladı.

DÜNYA

KÜRESEL EKONOMİ

- Dünya Bankası verilerine göre; **Nisan ayında enerji fiyat endeksi %7,6 düştü.** Bunda ABD doğalgazında %17,6 düzeyinde gözlenen keskin düşüş ile ortalama ham petrol fiyatlarındaki %7,8'lik gerilemenin etkisi oldu. Enerji dışı fiyatlarda da %2,6 gerileme kaydedildi. Değerli metallerde %6,3 artış olurken, metal fiyatları %7 düştü.
- **Çin, Japonya, Güney Kore ve 10 ASEAN üyesi ülke, artan ticaret korumacılığına karşı ortak bildiri yayımladı.**

Bildiride:

- Ticarete korumacı tutumun arttığı, bunun yatırım ve ekonomi gibi alanlarda küresel etkiler doğurabileceği ve ekonomik parçalanmaya neden olabileceği belirtildi.
 - Kurallara dayalı serbest, adil ve şeffaf çok taraflı ticaret sistemine bağlılıkları vurgulanarak, bölgede ekonomik istikrar için birlik ve iş birliğini artırma çağrısı yapıldı.
- Trump'ın bazı ülkelerle ticaret anlaşmalarının bu hafta tamamlanabileceğini açıklamasının ardından, **başta Güney Kore, Japonya ve Hindistan olmak üzere Asya ülkeleri müzakerelere hız verdi:**
 - Hindistan ABD'ye belirli bir ithalat miktarına kadar çelik, otomobil parçaları ve ilaçlara karşılıklı olarak sıfır gümrük vergisi uygulanmasını teklif ettiğini bildirdi.
 - Japonya'nın baş müzakerecisi Ryosei Akazawa da iki tarafın otomobil ihracatına uygulanan gümrük vergileri konusunda anlaşmazlık yaşadığına yönelik haberlere rağmen, Haziran'da ABD ile ticaret anlaşmasına varılacağına dair umutlarını dile getirdi. Japonya Maliye Bakanı Katsunobu Kato önceki açıklamalarına açıklık getirerek, ülkesinin ABD Hazine tahvillerinin satışını ticaret görüşmelerinde bir koz olarak kullanmayacağını söyledi.

ABD

- ABD Başkanı Trump, **ilaçlara yönelik gümrük vergilerini iki hafta içinde açıklayacağını bildirdi.** Trump, reçeteli ilaçlar için yerli üretimin yeniden tesis edilmesini kolaylaştırmaya yönelik başkanlık kararnamesini imzaladı.
- ABD Başkanı Trump, **Ticaret Bakanlığı'na yabancı ülkelerde üretilen ve ülkeye gelen tüm filmlere %100 gümrük vergisi uygulama sürecini başlatma yetkisi** verdiğini açıkladı.
- **ABD ve Çin, iki ülke arasında karşılıklı vergi artışlarıyla tırmanan ticaret geriliminin çözümü için müzakerelere başlama konusunda anlaşmaya vardı.** İki ülke yetkilileri İsviçre'de bir araya gelecek.
- Amerikan Merkez Bankası (FED), **Trump'ın sert eleştirilerini görmezden geldi ve politika faizinde oy birliğiyle değişikliğe gitmeyerek faizleri %4,25-4,50 aralığında sabit tuttu.**

AVRUPA BİRLİĞİ

- Avrupa Komisyonu, **2027 yılı sonuna kadar Rusya'dan doğal gaz ithalatını tamamen sonlandırmayı hedefleyen yeni bir yasa tasarısı hazırlıklarına başladı.**
- Tasarıya göre, **2025 sonuna kadar Rusya ile yapılan spot piyasa gaz sözleşmeleri sona erdirilecek, 2027'ye kadar ise uzun vadeli sözleşmeler feshedilecek.** Bu hedefle hareket eden AB ülkeleri, Rusya'dan ithal edilen doğalgazın toplam içindeki payını 2024 yılında %19'a kadar indirmişti.
- Avrupa Komisyonu, otomobil ve karşılıklı tarifeler konusunda yaşanan anlaşmazlığın müzakere ile giderilememesi halinde **misilleme olarak yaklaşık 95 milyar EUR değerinde vergi getirmeyi planladığı 218 sayfalık ürün listesini açıkladı.** Açıklamada, **ABD'ye 4,4 milyar euro değerindeki belirli AB çelik hurdası ve kimyasal ürün ihracatına yönelik kısıtlamaların** da söz konusu olacağı kaydedildi.

ALMANYA

- Almanya'da Hristiyan Birlik (CDU/CSU) partileriyle Sosyal Demokrat Parti'nin (SPD) yeni koalisyon hükümetini kurmak için üzerinde anlaştığı koalisyon protokolü imzalandı. CDU lideri Friedrich Merz, Almanya'da başbakanı seçmek için toplanan Bundestag'daki oylamanın ilk turunda gerekli oy sayısına ulaşamayıp ikinci turda seçildi. Almanya'da 2. Dünya Savaşı sonrasında ilk kez bir başbakan adayı ilk turda yeterli oyu sağlayamamış oldu.
- Alman Sanayi Federasyonu (BDI), yeni hükümete çağrıda bulundu: **"Hızlı başlayın ve pragmatik davranın"**. Çağrıda öne çıkan hususlar:
 - Hükümette ve bakanlıklarda özel değişimler sanayi, ekonomik politikanın canlanmasına katkıda bulunacaktır.
 - Büyümeyi güçlendiren ve inovasyonu teşvik eden her şey öncelik listesinin en üstünde olmalıdır.
 - Ekonominin acilen berraklığa ve planlama güvenliğine ihtiyacı vardır.
 - Özel altyapı fonu kurulması için planlanan yasanın hızla çıkarılması gerekmektedir.
 - Vergi indirimi duyurusunun bir an önce hayata geçirilmesi gerekmektedir.
 - Enerji maliyetleri düşürülmelidir.
 - Acil bir bürokrasi azaltma programıyla ekonominin yükünü hafifletme konusunda ciddi olduğu gösterilmelidir.
- VDMA İcra Direktörü Thilo Brodtmann, Mayıs sonunda açıklanması beklenen **AB'nin yeni tek pazar stratejisini** memnuniyetle karşıladıklarını belirten açıklamalarda bulundu ve şu başlıkların altını çizdi:

- **KOBİ'lere Destek:** Brodtmann, "önce küçüğü düşün" yaklaşımını övdü; küçük ve orta ölçekli işletmelerin tek pazardan büyük ölçüde fayda sağladığını ancak ciddi engellerle karşı karşıya kaldığını vurguladı.
 - **İç Pazarın Güçlendirilmesi:** Avrupa'nın makine ve ekipman üretiminin başarısının güçlü ve işleyen bir iç pazara dayandığını belirten Brodtmann, iç pazarın daha fazla standartlaştırılması ve derinleştirilmesinin önemine dikkat çekti.
 - **Bürokratik Engellerin Azaltılması:** Sınır ötesi çalışan görevlendirmelerinde karşılaşılan karmaşık bürokratik süreçlerin basitleştirilmesini memnuniyetle karşıladığını belirterek AB genelinde uyumlu kuralların benimsenmesi gerektiğini söyledi.
 - **Adil Rekabet ve Piyasa Gözetimi:** Uyumlaştırılmış kuralların, eğer üçüncü ülke tedarikçileri tarafından adil olmayan şekilde ihlal ediliyorsa, rekabet açısından ters etki yaratabileceğini belirten Brodtmann, piyasa gözetiminin strateji kapsamında mutlaka ele alınması gerektiğini vurguladı.
- Almanya Federal İstatistik Ofisi (Destatis), Mart'ta **fabrika siparişlerinin aylık bazda %3,6 ile beklentilerin çok üzerinde büyüdüğünü açıkladı**. Beklenti, siparişlerin %1,6 oranında büyümesi yönündeydi.

Mart'ta üretim aylık bazda %3 artarak Şubat'taki %1,3'lük düşüşün üzerine çıktı. **2025'in ilk çeyreğinde 2024'ün son üç ayına göre %1,4 arttı ve bu 2022'nin başından bu yana en büyük üç aylık artış oldu.** Üretimdeki artış, ABD'nin Nisan'da açıkladığı gümrük vergileri öncesinde geldi.

Mart'ta **elektrikli ekipman siparişleri %14,5**, ulaşım aracı siparişleri %13, **makine siparişleri ise %5,3 arttı**. Yurt içinden gelen siparişler %2 artarken, yurt dışı siparişler **%4,7 büyüdü**. Euro Bölgesi'nden gelen siparişler **%8 arttı**.

Almanya'nın **ihracatı Mart'ta bir önceki aya göre %1,1 arttı**. İthalat ise **%1,4 azaldı**. Almanya'dan ABD'ye yapılan mal ihracatı **Mart'ta Şubat'a kıyasla %2,4 arttı**.

- VDMA sipariş rakamlarına dair açıklamalarında **gelecekteki belirsizlikler devam etse de 2025'in ilk birkaç ayının, makine ve ekipman imalat sektörü için umut verici geçtiğini** belirtti. Mart'ta şirketler, bir önceki yıla göre reel olarak **%4 oranında hafif bir sipariş artışı** kaydetti.

Yurt içi siparişlerdeki %3'lük düşüş, yurt dışı siparişlerdeki %6'lık artışla dengelendi. Özellikle **büyük siparişlerin etkisiyle Euro Bölgesi ülkelerinden gelen siparişler toplamda %19 arttı**; bölge dışı ülkelere gelen siparişlerde ise %2'lik bir büyümeye görüldü.

Diğer Ülkeler

- Çin Maliye Bakanı ve Merkez Bankası Başkanı İtalya'nın Milano kentinde düzenlenen ASEAN+3 Maliye Bakanları ve Merkez Bankası Başkanları Toplantısına katıldı. Merkez

Bankası Başkanı konuşmasında, ASEAN+3 ülkelerinin 2000 yılında imzaladığı çok taraflı kur takası anlaşması olan Chiang Mai Girişimi'nin, bölgesel bir mali güvenlik ağı olarak güçlendirilmesinin gerektiğini belirtti.

- İngiltere Merkez Bankası, Trump'ın giderek daha düzensiz hale gelen küresel ticaret savaşının İngiltere'deki istihdam ve büyümeye verdiği darbeye ilişkin artan endişeler arasında faizi 25 baz puan indirerek, faiz oranını %4,5'ten %4,25'çekte. 2 üye 50 baz puan indirim istedi.
- İsviçre'de yıllık enflasyon Nisan'da beklenenden daha fazla yavaşlayarak %0'a geriledi ve Haziran'da faiz indirimi daha yapılmasını destekledi.
- Norveç, **dünyanın en büyük varlık fonu olan 1,8 trilyon dolarlık fonunun büyük savunma şirketlerine yatırım yapmasına izin vermek için çalışmalar yürütülüyor.** Fonu işleten merkez bankasının başkanı da Şubat'ta Norveç'in "dünya yeniden askeri silahlanma ve ülkeler arasında artan gerilimlerle anılır hale geldikçe etik olarak kabul edilebilir olduğu düşünülen şeylerin değişebileceği ihtimaline açık olması gerektiğini" söyleyerek değişime destek verdi.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin **2025 İnsani Gelişme Raporu**, insanlık için bir dönüm noktasına işaret eden çarpıcı bir tespitle başlıyor: **Yapay zekâ hızla ilerliyor, ancak insani gelişme küresel ölçekte duraksamış durumda.** Rapor kapsamında dünya nüfusunun %63'ünü temsil eden 21 ülkede 21 binden fazla kişiyle yapılan kapsamlı bir ankete göre, insani gelişme endeksi seviyesi ne olursa olsun, insanların yaklaşık üçte ikisi önümüzdeki bir yıl içinde eğitim, sağlık ve iş alanlarında yapay zekâ kullanması bekleniyor. Bu beklenti, yapay zekânın hayatın her alanında giderek daha merkezi bir rol oynayacağını gösteriyor. Ancak bu artış, **özellikle düşük ve orta gelirli ülkeler için hem büyük fırsatlar hem de dijital uçurumun derinleşmesi** gibi riskler barındırıyor.
- **Google, yapay zekâ ve veri merkezi altyapısının hızla artan enerji taleplerini karşılamak** amacıyla, ABD'de üç yeni nükleer enerji projesine yatırım yapıyor. Element Power ile yapılan anlaşma kapsamında her biri en az **600 megawatt kapasiteye sahip tesisler** geliştirilecek. Bu stratejik hamle, teknoloji devinin temiz ve kesintisiz enerji arayışında nükleeri merkezine aldığına işaret ediyor.

Kaynakça

www.tuik.gov.tr, www.tim.org.tr, www.ticaret.gov.tr, www.undp.org,
www.worldbank.org, www.vdma.org, www.bdi.eu, www.iso.org.tr, www.aa.com.tr,
www.bloomberght.com, www.ekonomim.com , www.yesilhaber.net